

Begrijpend lezen

Oefenboek (1)

Geschikt voor de Citotoetsen / LVS-toetsen

Groep 6

© 2018 Junior Einstein bv Enschede, the Netherlands

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikelen 16h t/m 16m Auteurswet 1912 jo. Besluit van 27 november 2002, Stb 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht te Hoofddorp (postbus 3060, 2130 KB, www.reprorecht.nl) of contact op te nemen met de uitgever voor het treffen van een rechtstreekse regeling in de zin van art. 16l, vijfde lid, Auteurswet 1912. Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot de Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten, postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp). v. 01

All rights reserved. No part of this book may be reproduced in any way whatsoever without the written permission of the publisher.

ISBN 978-94-92265-59-3

Inhoudsopgave

Inleiding 4

Begrijpend lezen 6

Studieteksten 22

Informatiebronnen 26

Voorspelopgaven 32

Gatenteksten 36

Antwoorden 46

Inleiding

Met dit Oefenboek Begrijpend lezen voor groep 6 (deel 1 van een serie van 2) kunnen kinderen op een goede en verantwoorde manier – zelfstandig – hun vaardigheden voor begrijpend lezen verder ontwikkelen. Beide boeken sluiten aan op het M6/E6-niveau van het Leerlingvolgsysteem (LVS) van het Cito, maar dit eerste deel richt zich vooral op het M6-niveau.

Begrijpend lezen is een belangrijk onderdeel van het taalonderwijs. Begrijpen wat je leest, is de essentie van lezen en leren. Het is een van de belangrijkste vaardigheden die kinderen moeten ontwikkelen op school. Begrijpend lezen is een cognitief proces, waarbij de lezer steeds schakelt tussen de informatie uit de tekst en zijn eigen kennis over een onderwerp. Terwijl de lezer de tekst leest, maakt hij een mentale voorstelling van de tekst, waarin de informatie en de eigen kennis geïntegreerd zijn.

Om een tekst te kunnen begrijpen, is het belangrijk dat de lezer het technisch lezen goed onder de knie heeft, beschikt over een goede woordenschat en enige kennis van de wereld heeft. Het is niet zo dat deze vaardigheden automatisch leiden tot een goede beheersing van begrijpend lezen. Het oefenen van begrijpend lezen is dus zeer belangrijk. Door veel te oefenen ontstaat een actieve leeshouding en worden de taalvaardigheid en algemene ontwikkeling uitgebreid. Hierdoor kunnen kinderen steeds langere en moeilijkere teksten op een hoger niveau verwerken. Het oefenen op het eigen niveau zorgt voor succeservaringen, die leiden tot meer leesplezier. Het is dus van groot belang om te blijven oefenen met begrijpend lezen.

De LVS-toetsen

De LVS-toetsen worden door scholen afgenomen om de ontwikkeling van het kind – per vaardigheid – op de voet te volgen. Het doel van de LVS-toetsen voor begrijpend lezen is het vaststellen van hoe goed kinderen geschreven teksten kunnen begrijpen. De behaalde resultaten geven een helder beeld van het niveau van het kind. Zo kan gekeken worden of de leerkracht extra aandacht moet besteden aan de leesvaardigheid van het kind.

In dit leerjaar vinden twee afnamemomenten plaats. De eerste LVS-toets (M6) wordt rond januari afgenomen. De tweede LVS-toets (E6) wordt rond juni afgenomen. Alle onderwerpen die in de LVS-toetsen getoetst worden op het gebied van leesvaardigheid, komen in dit oefenboek uitgebreid aan bod. De vraagstelling is afgestemd op die van het Cito.

Werken aan doelen

Met deze Oefenboeken kan op een gerichte en verantwoorde manier geoefend worden met begrijpend lezen. Dit komt doordat de opbouw van de boeken is gebaseerd op de leerlijn die is bepaald voor het basisonderwijs.

Bij begrijpend lezen gaat het om het verwerken van informatie in een tekst. Om hier richting aan te geven wordt er gewerkt vanuit doelen. In groep 6 staan de feiten en gebeurtenissen waarover een tekst gaat centraal. De lezer moet kunnen begrijpen wat er gebeurt in de tekst, wie wat doet en zegt in het verhaal en waarom dingen gebeuren. Daarnaast staan de bedoelingen van de schrijver centraal. De lezer moet begrijpen waarom een schrijver een tekst schrijft en wat de schrijver wil vertellen aan de lezer.

Deze tweedelige serie Oefenboeken bestaat uit diverse eigentijdse teksten die aansluiten op de belevingswereld van het kind. Daarbij hebben beide boeken betrekking op bovengenoemde doelen. Door de opbouw van de oefeningen en de structuur van deze Oefenboeken, kunnen kinderen verantwoord en zelfstandig oefenen.

Oefenboek 1

Dit eerste deel richt zich vooral op het M6-niveau. De teksten zijn in dit deel wat korter en makkelijker leesbaar.

Oefenboek 1 bestaat uit negen leesteksten, twee studieteksten, twaalf opgaven waarbij gebruik gemaakt wordt van informatiebronnen, zeven voorspelopgaven en zes gaten-teksten. Door de bijbehorende vragen te beantwoorden, werkt het kind aan de leerdoelen voor begrijpend lezen.

Oefenboek 2

Het tweede deel richt zich meer op het E6-niveau. De teksten zijn wat langer en hebben een iets moeilijkere opbouw. Anders dan in het eerste deel, lopen zinnen veelal achter elkaar door.

Oefenboek 2 bestaat uit negen leesteksten, twee studieteksten, negen opgaven waarbij gebruik gemaakt wordt van informatiebronnen, zes voorspelopgaven en vijf gaten-teksten. Door de bijbehorende vragen te beantwoorden, werkt het kind aan de leerdoelen voor begrijpend lezen.

Verschillende soorten teksten

In het dagelijks leven komen we voortdurend in aanraking met verschillende soorten teksten. Dit Oefenboek speelt hierop in door ook verschillende tekstsoorten aan te bieden. Deze kunnen *informatief* (de schrijver geeft feitelijke informatie), *instructief* (de schrijver legt uit hoe je een bepaalde handeling moet verrichten), *fictief* (de schrijver wil de lezer plezier laten beleven met een verzonden verhaal), *betogend* (de schrijver geeft naast feitelijke informatie ook zijn eigen mening of opvatting), *activerend* (de schrijver wil de lezer tot actie overhalen) of poëzie zijn.

Leesstrategieën

Door het aanbieden van verschillende oefeningen, leert de lezer verschillende leesstrategieën gebruiken. Zo'n leesstrategie is een hulpmiddel, dus geen leerdoel. Het helpt de lezer een tekst beter te begrijpen. Deze leesstrategieën zijn algemeen inzetbaar bij allerlei soorten teksten en kunnen zowel voor, tijdens als na het lezen worden gebruikt. Daarnaast worden deze leesstrategieën door goede lezers voortdurend en in samenhang met elkaar gebruikt.

Verschillende oefeningen

In beide Oefenboeken komen verschillende soorten oefeningen voor, namelijk: leesteksten, studieteksten, het opzoeken van informatie en het gebruikmaken van de juiste informatiebronnen, voorspelopgaven en gatenteksten. De Oefenboeken bestaan uit meerkeuze-opgaven en de vraagstelling is afgestemd op die van het Cito.

Begrijpend leesteksten

Dit Oefenboek telt negen begrijpend leesteksten. Deze teksten sluiten aan bij de belevingswereld van het kind en zijn geschreven op M6-niveau. Bij elke vraag staan vier antwoordopties, waarvan maar één optie de juiste is. Bij sommige vragen wordt de lezer gestuurd bij het vinden van het juiste antwoord. De vragen zijn zo opgesteld dat ze de lezer leren te begrijpen wat er gebeurt in een tekst, wie wat doet of zegt en waarom. Daarnaast zijn er vragen die de lezer leren te begrijpen waarom een tekst is geschreven, wat voor een soort tekst het is en welke titel de tekst het best zou kunnen hebben.

Studieteksten

Dit Oefenboek telt twee studieteksten. De opgaven bij deze teksten richten zich met name op het samenvatten. Zo moet er bijvoorbeeld een nieuwe titel voor een alinea gevonden worden of een ontbrekend woord in een schema ingevuld worden.

Informatiebronnen

Dit Oefenboek telt twaalf opgaven waarbij gebruik gemaakt wordt van informatiebronnen. Bij het opzoeken van informatie gaat het om het opsporen van specifieke informatie in verschillende bronnen. Denk hierbij aan het opsporen van informatie uit een krant, tv-gids, reisgids, telefoongids, woordenboek of informatie op een website. De lezer zal soms heel grondig moeten lezen, maar soms ook vooral scannend. De opgaven richten zich op het kiezen van een geschikte informatiebron, het kiezen van de juiste ingang tot een informatiebron, het selecteren van trefwoorden en zoekvragen en het hanteren van specifieke informatiebronnen. Hoe zoek je in een woordenboek? Hoe zoek je op een website? Welke betekenis uit het woordenboek is juist?

Voorspelopgaven

Dit Oefenboek telt zeven voorspelopgaven. Bij deze opgaven ziet de lezer de titel, een klein deel van de tekst en soms een ondersteunende afbeelding. Aan de hand van de titel, de zichtbare tekst, de afbeelding, de antwoordopties en de eigen voorkennis, voorspelt de lezer wat de inhoud of het doel van de tekst zou kunnen zijn.

Gatenteksten

Dit Oefenboek telt zes gatenteksten. Bij deze opgaven wordt in de teksten op één of meer plekken een zin(sdeel) of woord weggelaten. De lezer leest telkens een gedeelte van de tekst en kiest vervolgens het antwoord dat het best op de open plek in de tekst past.

Méér oefenen

Dit boek is het eerste deel van een set van twee. Beide boeken vormen samen een gedegen oefening in begrijpend lezen.

Wil je kind méér oefenen dan wat deze serie aanbiedt? Junior Einstein heeft ook een uitgebreide online oefen- en leeromgeving. Je vindt deze op onze website www.junioreinstein.nl.

1 Winkelen met winst

- 2 Linda zet haar tassen op de grond neer.
- 3 'Vertel, wat heb je allemaal gekocht?' vraagt Lisette nieuwsgierig.
- 4 'Best wel wat leuke dingen en ik heb zelfs nog wat kleding over', zegt Linda.
- 5 Ze haalt een t-shirt uit een tas en houdt die omhoog.
- 6 'Kijk, deze is heel gaaf met die roze glitters verspreid over het t-shirt.'
- 7 'Wauw, die is inderdaad mooi! Mag ik het van je overkopen?' vraagt Lisette.
- 8 'Tuurlijk! Wat heb je ervoor over?'
- 9 'Vind je 15 euro goed?'
- 10 'Akkoord!' en Lisette geeft 15 euro aan Linda. Daarna pakt ze het t-shirt uit Linda's
- 11 handen. Wanneer ze het prijskaartje bekijkt, valt haar mond open van verbazing.
- 12 Geschrokken kijkt Lisette haar zus aan. Ze voelt zich behoorlijk in de maling
- 13 genomen.

1 Lees: 'Vind je ... goed?' (r. 9) Wat doet Lisette hier?

- Ze maakt reclame.
- Ze geeft raad.
- Ze doet een bod.
- Ze maakt een grapje.

2 Lees: Wanneer ze ... genomen. (r. 11-13) Wat blijkt uit dit stukje?

- Dat Lisette haar zus nooit meer moet vertrouwen.
- Dat Linda winst heeft gemaakt op de verkoop van het t-shirt.
- Dat Linda iets aardigs heeft gedaan voor Lisette.
- Dat Lisette voor het t-shirt te weinig heeft betaald.

3 Wat past het best bij Linda?

- betrouwbaar
- behulpzaam
- gewiekst
- geïrriteerd

Begrijpend lezen

Winkelen met winst

1. Ze doet een bod.
2. Dat Linda winst heeft gemaakt op de verkoop van het t-shirt.
3. gewiekst

Oog in oog

1. de schrijfster
2. een avontuurlijk verhaal
3. in een reclamefolder
4. Om je over te halen het boek te kopen.

Op reis met de klas

1. nieuwsgierig
2. een jongen of meisje
3. Waar hij naartoe gaat op schoolreis.
4. De ik-persoon is benieuwd.
5. raden
6. Het duurt nog wel even voordat ze gaan.
7. ergens achter probeert te komen.
8. om de lezer iets leuks te laten lezen
9. een gedicht

Sef vangt een hond

1. bang
2. Hij probeert de hond te kalmeren.
3. Vader probeert Sef gerust te stellen.
4. Dat Sef weer vrolijk wordt van de hond.

5. Over Sef die een loslopende hond vangt.
6. om je te vermaken

Als ik 1 miljoen zou winnen, dan ...

1. Zodat ze haar vader vaker ziet.
2. Ik houd ... lust. (r. 2-4)
3. Dat ze meer tijd samen met haar ouders doorbrengt.
4. Ze vraagt zich iets af.
5. Dieren in ... zelig. (r. 15)
6. Tobias fantaseert over zijn dierentuin.
7. Tobias is enthousiast.
8. Ze vertellen de lezer wat ze zouden doen met veel geld.

Een duik in het zand

1. een paard
2. maakt hij geen fouten.
3. het hekwerk
4. geschrokken en ongerust
5. Femke heeft pijn.
6. Ze vond hem gehoorzaam.
7. Over Femke die van Floris afvalt.
8. in een paardenstal

Lara is weer terug

1. geïrriteerd.
2. Miri weet niet wie of wat er achter de schuttingdeur zit.
3. een hond
4. Miri is blij dat Lara er weer is.
5. Een man en een vrouw hebben haar naar huis gebracht.
6. Ze legt iets uit.
7. een oproep om uit te kijken naar Lara.